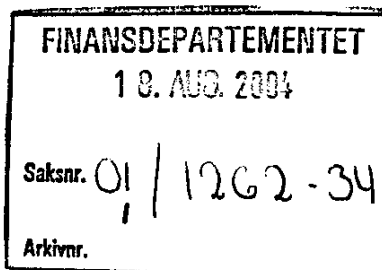

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår referanse
2004/2045

Deres referanse

Vår saksbehandler
Hans Christian Koss

Dato
17.08.2004

HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL ENDRING I LIGNINGSLOVENS FRISTREGLER

Ombudsmannen viser til Finansdepartementets høringsbrev 14. mai 2004 og høringsnotat 12. mai 2004 om endring av ligningslovens fristregler.

1. Bakgrunn

Ligningsloven § 9-6 oppstiller særskilte frister for å ta en ligning opp til endring. Loven inneholder ingen unntak fra fristene for det tilfellet at ombudsmannen har anmodet ligningsmyndighetene om å ta en ligning opp til ny behandling. På den annen side følger det av ombudsmannsordningen at forvaltningen plikter å vurdere saken på nytt når ombudsmannen anmoder om det. Ved den nye behandlingen er ikke forvaltningen rettslig forpliktet til å følge ombudsmannens syn eller anbefaling, selv om den forutsetter at en aktuell ligning skal vurderes på nytt. Som departementet har redegjort for i høringsnotatet, har imidlertid Stortinget på generelt grunnlag forutsatt at ombudsmannens anbefalinger i alminnelighet blir fulgt opp ved den nye behandlingen. Ombudsmannsordningen slik den er regulert i ombudsmannsloven 22. juni 1962 nr. 8 og Stortingets Instruks for Stortingets ombudsmann for forvaltningen 19. februar 1980 med senere endringer, inneholder ingen unntak eller særregler for ligningsforvaltningen og gir således heller ikke noe spesialregulering i de tilfeller hvor ligningslovens frister for endring av ligning har løpt ut.

Finansdepartementet og ombudsmannen har ulik oppfatning av om hvorledes ligningslovens fristregler og ombudsmannsordningen etter gjeldende rett skal forstås i lys av hverandre. Ombudsmannen har ikke delt Finansdepartementets rettslige standpunkt om at ligningslovens fristregler er et rettslig hinder for å ta opp ligning til endring og derved rette opp i feil ved ligningen når ombudsmannen har anmodet ligningsmyndighetene om å ta saken til ny vurdering. Fra ombudsmannens side har – slik departementet er inne på i sitt høringsnotat – ombudsmannsordningen vært å anse som en særordning som generelt må supplere ligningslovens ellers uttømmende fristregulering når det ikke i forarbeider eller i ligningsloven er uttrykkelig sagt at ombudsmannsordningen er omfattet av fristreguleringen.

Finansdepartementet har opprettholdt sitt standpunkt, og siden det blant annet på grunn av søksmålsfristene ikke er mulig å bringe spørsmålet inn for retten, påpekte ombudsmannen i brev 3. desember 2003 og ombudsmannens årsmelding 2003 side 42, at

Finansdepartementets syn og praktisering av ligningslovens fristregler nødvendiggjør en lovendring. Departementet ble samtidig bedt om å iverksette slikt lovarbeid.

2. Om forslaget

I høringsnotatet foreslås en ny bokstav d. til ligningsloven § 9-6 nr. 5. I forslaget heter det at ligningslovens fristregler etter § 9-6 nr.1 – 4 ikke skal være til hinder for «*at spørsmålet om endring tas opp for å kunne rette seg etter uttalelse fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen, der skattyter er part*». Det er foreslått at lovendringen skal gis virkning for saker hvor ombudsmannen har uttalt seg fra og med 1. januar 2000.

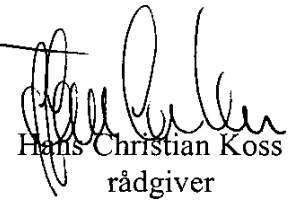
Ombudsmannen vil med dette gi sin tilslutning til forslaget i sin helhet slik lovteksten er foreslått formulert og nærmere forklart i høringsnotatet. Det er på bakgrunn av klagesakene her også grunn til å si seg tilfreds med at høringsbrev og høringsnotat med forslag til lovendring ble sendt ut allerede medio mai måned. Et forhold knyttet til høringsnotatet er det imidlertid ønskelig å presisere:

Som departementet er kjent med, kan ikke ombudsmannen fatte noe vedtak eller annen rettslig bindende beslutning, han kan kun uttale sin mening. Som en konsekvens av dette, og som følge av at saksbehandlingen her må gjennomføres ved skriftlig å stille spørsmål og ved en gjennomgang av den skriftlige dokumentasjon, vil ombudsmannen – i en avsluttende uttalelse etter ombudsmannsloven § 10 – ikke alltid kunne eller ønske å gi en ubetinget anbefaling eller konklusjon om at en aktuell ligning bør endres. Ombudsmannen må normalt begrense seg til å anmode forvaltningen om å behandle saken på nytt – uten at det i anmodningen nødvendigvis gis klart uttrykk for hvilket utfall den nye behandlingen bør få. For at tillegget som nå foreslås til ligningsloven skal få ønsket virkning, er det således avgjørende at bestemmelsen, kanskje nokså selvsagt, gis anvendelse i enhver sak hvor ombudsmannen har anmodet om en ny behandling. Ombudsmannen forstår lovteksten foreslått i høringsnotatet å være i samsvar med dette.

Flere steder i høringsnotatet beskrives tilfeller hvor bestemmelsen skal komme til anvendelse som når «*Sivilombudsmannen har avgitt en uttalelse med anmodning om endring*». Andre steder er det gitt uttrykk for at bestemmelsen kommer til anvendelse hvis Sivilombudsmannen har anmodet ligningsmyndighetene om å «*vurdere saken på nytt*». Ombudsmannen presiserer at bestemmelsen forventes å komme til anvendelse når han har anmodet ligningsmyndigheten om å «*ta saken opp til ny behandling*», «*vurdere saken på nytt*» eller tilsvarende formuleringer, uavhengig av om det i allerede i anmodningen om ny behandling er gitt uttrykk for hvorvidt denne nye behandling nødvendigvis bør resultere i endring av tidligere ligning.

For ombudsmannen

Bjørn Dæhlin
kontorsjef

Hans Christian Koss
rådgiver